

עין משפט
גד מצוה

פד:

ר"ן

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י

מסורת הש"ם

(א) [מכות ז'. ע"ש], (ב) [נדרים מו. וט"ז], (ג) פסחים מו: ז"מ יא:; (ד) קדושין נח: (מולין קלא:); (ה) [נשאלתות פ' קרח איתא רב יוסף], (ו) קדושין נח: מוספתא למעשר שני פ"ג, (ז) [נדרים כו.], (ח) [ויקרא לדף שאח"כ], (ט) [סנהדרין פג. כג.], (י) [נדרים יא:]; (יא) [נדרים יב.], (יב) [נדרים כו.], (יג) [ע"י מוסי' מולין קלא. ד"ה מעשר],

תורה אור השלם

1. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ואלמנה איבלי בשעריך ושבועי: דברים כו יב
2. מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה הזאת והתתה בשעריך: והתתה בשעריך: דברים יד כח

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה רבא אמר וכו' וה"פ. ע"י זימות דף ק ע"א מ"ה מ"ע:

תוספות

קורא שם. ומפרישו לעצמו דהמזיא מחזירו עליו הראיה דשמא עם הארץ הפרישו אין צריך להפרישו כלומר אין צריך לתמו לעני: ספקו אינו טובל. כלומר ספקו אינו אסור משום טבל דכי נמי לא הופרש מותר לאכול היינו ולא דוקא ספיקו דה"י ודאי אכל כדאמרינן לקט ופאה [בבא] לא יהיה אין טובלני התבואה ענין טובל אכל טובת הנאה ודאי לית ביה טובת הנאה ושרי לאיתיהני ומימה מה ענין טובל אכל טובת הנאה דלוי דיעל דטובת הנאה נפקא לן בפרק הירוש (מולין קלא). דהיך דכתיב ביה ונתת את כל כבודי ונתת הנאה לכל כתיב ונתת ואומר ה"ר"ם דודאי טובל דכתיב ולא יתללו את קדשי בני ישראל אשר ייימו ודרשין (סנהדרין פג.) בעמדיים לתרום הכבוד מלמד ומיין דכתיב ביה ייימו כמאן דכתיב ונתת דמי: ומ"ם צריך לקרות שם וכו'. מתניתין כרבנן וברייתא כר"א: דלבא רב"ע ספיקו טובל. אכל אינו טובל לא מצי למימר דלוי' אמאי קורא שם: לא נחשדו וכו'. דלחן לו הפסד: במעשר ע"י המתחלק בתוך הבית. דלמדך בפרק הירוש (מולין קלא). מעשר ע"י המתחלק בתוך הבית יש בו טובת

מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

והכ"א קורא שם ואין צריך להפריש. אלא נותן עיניו בצד זה ואומר מנאן אני נוטל ואוכלו הוא בעצמו דהמזיא מחזירו עליו הראיה דלמדך ישראל לעני אייתי ראייה דלא הפרישו עם הארץ ויהיבנא לך. והכי אמרי' צפ' בתרא דסוטה (דף מת.). מעשר ראשון ומעשר עני המע"ה: **מאי לאו מ"ד ספקו אינו טובל.** דהיינו ר"א (ב) אומר אינו צריך לקרות שם קסבר אפי' במעשר עני ודאי לית ליה טובת הנאה אלא כל עני שיבא תמילה יטלנו בעל כרחו והואיל דקיל כולי האי דלחן ספקו טובל איכא נמי האי קילומא דלחן בה טובת הנאה מה שאין כן בתרומה דספקה טבלה יש בה טובת הנאה כדאמרינן^(א) אומר אדם לחזירו טול סלע זה וכן תרומתך לכן כתי כהן. ולמאן דלמדך קורא שם כולה מתניתין מתוקמא אליבא דתנאים: **אמר ליה אבי דבולו ענמא מעשר טובל כו'.** והלכך מתני' דלא קמני מעשר עני דכרי הכל היא דכיון דספקו טובל בודאי אית ביה טובת הנאה והאכי אינה יכולה ליהנות ממנו אבל ברייתא דקמני דלכלא נמי במעשר עני לא ר' אליעזר (ג) היא ולא רבנן: **רבי אליעזר סבר לא נחשדו עמי הארץ על הפרשם מעשר עני.** דודאי מפרשי ליה דלא איכפת להו דהדר קא אכלי ליה דכיון דאי צעי מפקר להו לנכסיה כו': **רבנן סברי.** ודאי נחשדו ולא מפרשי (ד) והא דלמדך דמפקר להו לנכסיה הא לא עבדי דסבר אי מפקרנא לנכסאי דלמא אחי איניש אחרינא וכו' צהו הלכך נחשדו: **נחשדו עמי הארץ על מעשר עני כיון דאיילו סיפא כהנים ולוים וכו' אלמא אכל אכילתו אלו ולוים אלו נהנין לי יטלו אחרים אבל להני לא אלמא טובת הנאה ממון אמר רב (ה) הושעיא לא קשיא הא רבי והא ר' יוסי ב"ר יהודה דתניא (ו) **הגונב מבלו של חבירו ואכלו משלם לו דמי מבלו דברי רבי יוסי וכו' אמר ר' יוסי ב"ר יהודה שבו מאי לאו בהא קמיפלגי דרבי****

ליה אינו טובל היינו טעמא משום דכבירא ליה אי אפשר שיהא הכרי עצמו חמור מפני מעשר עני המעורב בו יותר ממעשר עני עצמו דבשלמא תרומה בדיון הוא שתהא טובלת דכיון שהיא עצמה אסורה ראוי הוא שתאסור תערובתה דכיון דעל כרחו צריך להרימה מן הכרי אינה מתבטלת עם ומש"ה אסרת אבל מעשר עני שהוא עצמו מותר לזרים היך יהא תערובתו חמור ממנו היינו טעמא דמאן דכבירא ליה אינו טובל ומאן דכבירא ליה טובל מפיך ליה (טובל) מדרשא וכדתניא בפרק יש מותרות (יבמות פו.) יכול לא יהא חייב אלא על טבל של הורס ממנו כל עיקר הורס ממנו תרומה גדולה ולא הורס ממנו מעשר ראשון מעשר ראשון ולא מעשר שני ואפילו מעשר עני מנין תלמוד לומר לא תוכל לאכול בשעריך^(ז) ולהנן הוא אומר ואכלו בשעריך ושבעו^(ח) מה שעריך האמור להנן מעשר עני אף כהן מעשר עני ואמר רחמנא לא תוכל: **אמר ליה [אביין ד"ע ספקו טובל.]** [אביין] אתא למדיח פירוקיה דרב יוסף למימר דאכתי קשו מתני' וברייתא אהדדי דכולי ענמא ספקו טובל אכל לא מניינו דכולי ענמא

ספקו אינו טובל דאם כן מאי טעמייהו דרבנן דמנרכי לקרות שם: **לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני.** דודאי מפרשי ליה כיון דלא מפקדי מידי דהא אי צעי לעכושי מפקרי נכסייהו וחזאי להו: **רבא אמר.** רבא אתא לפרוקי מתניתין וברייתא דלא קשיין משום דמתני' מיירי במעשר עני המתחלק בתוך הבית דכיון שבעל הבית מחלקו ונתנו טובת הנאה שלו ומשום הכי לא קמני בזמתי' ומעשר עני דהא מיתסרף ביה וברייתא מיירי במעשר עני המתחלק בתוך הגרנות שמניחו בגורן וכל הרוצה לטוול יטול. והתם בספרי^(י) רמי כתיב ונתת ללוי ליתום ואלמנה וכתביב והנחת בשעריך כלן בימות החמה כאן בימות הגשמים^(יא) ו"פ בימות החמה מניחו בגורן וכן כשמיניש ימות הגשמים מחלקו בתוך ביתו ואלוית אינה ממון. מדקמני דכהנים שנאסרו בהנחתו נוטלין תרומתן: **הא רבי וכו' ר' יוסי בר' יהודה.** רישא ר' יוסי בר' יהודה דק"ל דטובת הנאה אינה ממון וסיפא רבי דכבירא ליה דטובת הנאה ממון: **משלם לו דמי טבלו.** דמי מולין שבו ודמי תרומות ומעשרות לפי טובת הנאה שיש לו בהן דכבירא

מוסף רש"י

כהן, והיינו טובת הנאה שיש לו לשראף בתלה זו שראשי תמנה לכל כהן שירצה ויטול דבר מועט מאזהבו של כהן שציל שימנה כרחק. לפי שארץ הפריש ממעשר ראשון תרומת מעשר ולימה לכהן. שהיא בזמיתה לזרים, ומעשר שני צריך להעלותו לירושלים ולאכלו (מכות ז'.). טובת הנאה. דבר מועט, דמעה (בטריות כו.) שראי שיהאל לומר לחזירו היך סלע ע"ן כל תרומותיך לכן כתי

^[1] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[2] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[3] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[4] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[5] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[6] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[7] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[8] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[9] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק:

^[10] מעצבו לעצמו אחר שהפרישו שהרי מותר לזרים והמזיא מחזירו עליו הראיה שלא הפרישו עם הארץ אבל מעשר עני אין צריך להפריש דכבירא ליה לרבי אליעזר דאפילו ודאי שלא הפרישו מן הכרי אינו טובל שיהא אכולו בזמיתה הלכך אינו מפרישו מספק: